

DOI: 10.33663/1563-3349-2022-33-507-515

УДК: 343.915

Р. С. КВАША,
доктор філософії в галузі права*
ORCID: 0000-0003-4284-4917

ЮВЕНАЛЬНА АНТИКРИМІНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ

У статті запропоновано поняття ювенальної антикримінальної політики – це стратегія і тактика діяльності держави у сфері протидії кримінальним правопорушенням неповнолітніх, які визначають напрями, цілі і засоби впливу на злочинність неповнолітніх, правову регламентацію кримінальної відповідальності таких осіб та її реалізацію органами кримінальної юстиції, створення системи ювенальної юстиції та запобігання кримінальним правопорушенням серед неповнолітніх. Складовими елементами ювенальної антикримінальної політики є законодавство про кримінальну відповідальність неповнолітніх, практика його застосування, ювенальна юстиція та ювенальна превенція. Всі ці елементи перебувають між собою у функціональній залежності й взаємодії.

Ключові слова: злочинність неповнолітніх, дитина, ювенальна політика, антикримінальна політика, ювенальна юстиція.

Kvasha Roman. Juvenile anti-criminal policy: concepts and tasks

The article proposes the concept of juvenile anti-crime policy – a strategy and tactics of the state in combating juvenile delinquency, which determine the directions, goals and means of influencing juvenile delinquency, legal regulation of criminal liability of such persons and its implementation by criminal justice, juvenile justice and the prevention of juvenile delinquency. The constituent elements of juvenile anti-crime policy are the legislation on criminal liability of minors, the practice of its application, juvenile justice and juvenile prevention. All these elements are in functional dependence and interaction.

Key words: juvenile delinquency, child, juvenile policy, anti-criminal policy, juvenile justice.

Вступ. Розвиток будь-якої сучасної демократичної соціальної держави значною мірою залежить від дітей та молоді, які у майбутньому відіграватимуть провідну роль у суспільних процесах. В Україні проживає близько 12 млн молодих людей віком від 14 до 35 років, які суттєво впливають на усі сфери життя суспільства. Існує прямий зв'язок між станом суспільства та його ставленням до молоді¹. Тому своєчасним і доцільним є Указ Президента України від 17 січня 2022 р. № 14/2022 про утворення Ради з молодіжних питань, яка є консультативно-дорадчим органом при Президентові України.

* **Kvasha Roman**, Doctor of Philosophy in Law

Злочинність серед неповнолітніх поступово «молодшає» та набуває нових рис. Інформаційна глобалізація, діджиталізація фактично всіх сфер життя зумовлює і виникнення нових форм злочинності серед неповнолітніх. Особливе занепокоєння викликає насильство у середовищі неповнолітніх. Зокрема, набули поширення небезпечні явища (звичними для широких верств населення є й відповідні терміни): «булінг», «сталкінг», «мобінг», «харасмент», «хейзинг» та інші, що позначають різноманітні форми насильницької девіантної поведінки серед неповнолітніх. І хоча запобігання злочинності серед неповнолітніх є одним із пріоритетних напрямів державної політики, що закріплено у законодавстві України, діяльність держави щодо цього є недостатньою.

Стан дослідження. Проблема запобігання, зниження рівня злочинності неповнолітніх, насамперед насильницької, належить до «вічних» і водночас нагальних проблем українського суспільства на всіх етапах його розвитку. Тому проблеми ювенології є завжди актуальними у наукових дослідженнях.

Проблема злочинності неповнолітніх була і є предметом досліджень багатьох вітчизняних науковців, зокрема Ю. В. Александрова, Ю. А. Абросімової, В. С. Батиргарєєвої, Ю. В. Бауліна, М. А. Білоконь, І. Г. Богатирьова, О. І. Богатирьової, В. І. Борисова, О. І. Бугери, В. М. Бурдіна, Д. Л. Виговського, В. І. Галагана, В. В. Голіни, Б. М. Головкина, Т. О. Гончар, С. В. Горлача, І. М. Даньшина, О. М. Джу́ж, С. Ф. Денисова, В. М. Дрьоміна, А. П. Закалока, О. Г. Колба, С. М. Корецького, О. М. Костенка, М. М. Кушніра, І. П. Лановенка, Д. В. Левицької, О. М. Литвинова, М. О. Маршуби, М. І. Мельника, І. М. Михайлової, П. П. Михайленка, Д. В. Петрова, А. В. Савченка, Д. А. Тузова, В. О. Тулякова, І. К. Туркевич, П. Л. Фріса, В. І. Шакуна, Н. С. Юзікової, Н. М. Ярмиш та багатьох інших. Однак недостатню уваги приділено у цих працях саме поняттю ювенальної антикримінальної політики та її завданням у сучасній Україні.

Постановка проблеми. Значне поширення серед неповнолітніх злочинів, насамперед насильницького і корисливого характеру, зумовлене багатьма факторами: руйнацією шкільної виховної системи, у тому числі відсутністю патріотичного виховання підлітків, неконтрольованою демонстрацією насильства у ЗМІ та мережі Інтернет, вадами сімейного виховання, бездоглядністю дітей, відсутністю стратегії щодо працевлаштування молоді та іншими вадами державної політики у цій сфері. Першочерговою потребою будь-якої держави є забезпечення всебічного розвитку та самореалізації кожної дитини, тому підтримка молоді повинна бути одним з основних пріоритетів соціальної політики держави. Недостатня увага з боку держави до проблеми злочинності неповнолітніх детермінує поглиблення деліквентних проявів у суспільстві, зневагу до соціально-культурних норм, посилення рецидивної злочинності та проявів жорстокості.

Неодноразово наголошувалося на тому, що запобігання злочинності неповнолітніх є одним із пріоритетних напрямів кримінальної політики

України як діяльності держави щодо захисту громадян і суспільства від злочинних посягань. Як відомо, політика виражає функції держави щодо керівництва зовнішніми і внутрішніми сферами та напрямками суспільного життя. Важливою складовою внутрішньої політики є боротьба зі злочинністю, що покликана знизити її рівень та забезпечити стан, який відповідає потребам захисту суспільства від злочинів².

Мета. Розробка поняття ювенальної антикримінальної політики та встановлення її завдань на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Мудра політика, як слушно наголошує О. М. Костенко, полягає в тому, щоб за допомогою соціальних реформ сприяти узгодженню волі і свідомості людей з реально існуючими і діючими в суспільстві законами природного права, тобто сприяти формуванню правової культури людей, аби не довелося забезпечувати правопорядок за допомогою репресивних засобів³. Особливо актуальною ця теза є для дослідження проблеми відповідальності неповнолітніх правопорушників, щодо яких репресія – крайній захід протидії. Як свідчить статистика, більшість рецидивістів уперше стають на шлях злочинів у неповнолітньому віці чи в перші роки після настання повноліття. Це пояснюється тим, що каральна система в її нинішньому вигляді не здатна зробити з юних злочинців законослухняних громадян, тому потребує істотних змін⁴.

Злочинність неповнолітніх становить серйозну соціальну проблему для багатьох країн сучасного світу – це положення є одним із головних у Сальвадорській декларації, прийнятій на 12-му конгресі ООН із запобігання злочинності і кримінального правосуддя (квітень 2010 р.). В. В. Василевич також звертає увагу на діяльність конгресів ООН із запобігання злочинності й поведінки з правопорушниками, що відбулися у 1955–2015 рр. Науковець узагальнює назви основних розділів і зміст питань, на які звертали увагу на цих конгресах ООН, у тому числі щодо запобігання злочинності неповнолітніх: перший конгрес ООН «Запобігання ювенальним вчинкам»; другий конгрес ООН «Нові форми злочинності неповнолітніх: їх походження, запобігання»; третій конгрес ООН «Спеціальні превентивні й виправні заходи для молоді»; шостий конгрес ООН «Справедливість і правосуддя стосовно неповнолітніх: до і після вчинення злочину»; сьомий конгрес ООН «Розробка стандартів для запобігання злочинності серед неповнолітніх»...⁵

Як відомо, політика виражає функції держави щодо керівництва зовнішніми і внутрішніми сферами та напрямками суспільного життя. Важливою складовою внутрішньої політики є боротьба зі злочинністю, що покликана знизити її рівень та забезпечити стан, який відповідає потребам захисту суспільства від злочинів⁶. За 30 років незалежності в Україні не вдалося створити національну доктрину протидії злочинності, у тому за участю неповнолітніх осіб. Сучасні науковці серед спеціальних сфер кримінально-правової політики називають і кримінально-правову політику у сфері протидії боротьби зі злочинами проти сім'ї, прав та законних інтересів *неповнолітніх*⁷.

Україна, як й інші європейські держави, поступово відмовляється від виключної репресії за девіантну поведінку неповнолітнього, наближаючись до створення дієвої ювенальної превенції, тобто запобігання вчиненню дітьми кримінальних правопорушень. Державна політика у сфері формування ювенальної юстиції в Україні повинна включати розробку загальнонаціональних програм, що сприятимуть як підтримці родин з дітьми, збереженню традиційних сімейних цінностей, посиленню виховної функції в навчальних закладах, так і запобіганню вчиненню кримінальних правопорушень серед неповнолітніх, ефективному захисту їх прав, свобод та інтересів⁸.

Ювенальна політика як політика по захисту та реалізації прав неповнолітніх визначається законодавством України як один із основних напрямів державної політики щодо соціального захисту населення, тому має передбачати необхідність багатосекторальної діяльності, залучення до неї держави, громади, некомерційних та комерційних неурядових організацій та індивідумів. Ювенальну політику Р. М. Опацький визначає як пріоритет діяльності держави в соціальній сфері та як невід'ємну складову національної безпеки держави, а наступним етапом пропонує прийняття Ювенального кодексу (або Кодексу законів захисту прав дітей)⁹. Загалом слід підтримати наведені ідеї. Однак не можемо погодитися з пропозицією розроблення Ювенального кодексу України, оскільки спеціальні норми, спрямовані на захист дітей, передбачено у всіх галузях національного законодавства. Якщо дотримуватися цієї пропозиції, то не виключеними будуть подальші пропозиції про розробку Жіночого кодексу (або Кодексу законів щодо захисту прав жінок) тощо. Також не можемо погодитися з виокремленням поняття «ювенальна відповідальність». Щодо неповнолітніх слід розглядати традиційні види відповідальності – кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну. Специфіка цих видів відповідальності при застосуванні до неповнолітніх не змінює їх сутності.

Поняття кримінальної політики використовує у своїх дослідженнях значна кількість вітчизняних науковців: М. М. Бабаєв, В. К. Гришук, Т. А. Денисова, В. С. Зеленецький, І. В. Козич, Ю. Ю. Коломієць, О. М. Литвак, Є. М. Моїсєєв, Б. М. Телефанко, В. А. Тимошенко, М. М. Яцишин та ін. Водночас О. М. Костенко є прибічником поняття антикримінальної політики¹⁰. Також П. Л. Фріс критично оцінює термін «кримінальна політика», відзначаючи, що він «не може бути визнаний вдалим. Його буквальне тлумачення може дати підстави розуміти під нею політику, яка спрямована на розвиток злочинності, що, звичайно, у корені не відповідає змісту, який вкладається в цей термін. По суті, мова йде про антикримінальну, антизлочинну політику»¹¹.

Заслугує на увагу визначення, запропоноване у Юридичній енциклопедії, першому в Україні багатотомному систематизованому зводі знань про державу і право, підготовленому Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України ще у 2011 р.: «Кримінальна політика – *стра-*

тегія і тактика (напрями) державної діяльності в галузі боротьби зі злочинністю»¹². Такий підхід наявний у науковому доробку П. Л. Фріса: «кримінальна політика – це вироблена Українською державою генеральна лінія, що визначає стратегію, основні концепції, напрями, цілі і засоби впливу на злочинність шляхом формування кримінального, кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, регулювання практики їх застосування, а також розробка й реалізація заходів, спрямованих на попередження злочинів»¹³. Також Т. О. Гончар досліджує поняття *ювенальної кримінальної політики*, визначаючи її як розроблені державою та засновані на об'єктивних законах розвитку суспільства напрями діяльності уповноважених державних і недержавних органів, які базуються на міжнародно-правових і національних нормах, основною метою яких є захист прав та свобод неповнолітніх осіб та запобігання вчиненню ними правопорушень¹⁴. Зауважимо, що авторка розглядає ювенальну кримінальну політику як складову ювенальної політики держави.

На основі наведеного та з урахуванням останніх змін і тенденцій розвитку кримінального законодавства України пропонуємо таке визначення поняття «ювенальна антикримінальна політика» – це стратегія і тактика діяльності держави в галузі протидії кримінальним правопорушенням неповнолітніх, які визначають напрями, цілі і засоби впливу на злочинність неповнолітніх, правову регламентацію кримінальної відповідальності неповнолітніх та її реалізацію органами кримінальної юстиції, створення системи ювенальної юстиції та запобігання злочинності серед неповнолітніх. Складовими елементами ювенальної антикримінальної політики є законодавство про кримінальну відповідальність неповнолітніх, практика його застосування, ювенальна юстиція та ювенальна превенція. Всі ці елементи перебувають між собою у функціональній залежності й взаємодії. Механізм цієї взаємодії такий, що зміни в одному елементі з необхідністю зумовлюють відповідні зміни і в інших елементах такої політики. На сучасному етапі ювенальна антикримінальна політика України має своїми головними завданнями формування системи ювенальної юстиції, здатної гарантувати відновне, реабілітаційне, охоронне та виховне правосуддя, а також забезпечення ефективної ювенальної превенції, соціальної адаптації та ресоціалізації неповнолітнього правопорушника.

Отже, в межах ювенальної антикримінальної політики відбувається не лише реалізація системного реформування органів кримінальної юстиції, а й формування ювенальної юстиції. У контексті розгляду ювенальних – кримінології, юстиції, превенції, пенології тощо, слід виходити із головного міжнародно-правового акта, що забезпечує права дітей, а саме Декларації прав дитини, прийнятої резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 р., де у преамбулі зазначено, що дитина внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування, зокрема належного правового захисту, до і після народження. Саме це положення

лежить в основі формування і розвитку сучасної ювенальної антикримінальної політики в Україні.

Отже, у контексті розгляду ювенальної антикримінальної політики слід констатувати розвиток таких нових напрямів як ювенальна кримінологія, ювенальна юстиція, ювенальна превенція, ювенальна пеналогія. Зустрічається і таке поняття, як «ювенальне кримінальне право»¹⁵.

Відповідно до соціально-натуралістичної кримінології та ідей Е. Дюркгейма про «нормальність» злочинності є підстави для тези, що злочинність неповнолітніх – це явище, з одного боку, неминуче, а з другого – протиприродне для суспільства. Злочинність неповнолітніх є вкрай негативним, протиприродним, соціально небезпечним явищем, проте примушує суспільство і державу до світоглядної трансформації, зростання державного й суспільного інтересу до цієї проблеми, зміни пріоритетів та підходів у політиці держави, формування ефективної ювенальної антикримінальної політики.

Слід обов'язково приділити увагу термінологічному питанню. На основі звернення до Великого тлумачного словника сучасної української мови, вчені констатують: дитинство – це ранній, до отрочтва вік; отрочтво – вік між дитинством і юністю; підліток – хлопчик або дівчинка 12–16 років – перехідного віку від дитинства до юнацтва; неповнолітній – підліток (людина), який не досяг повноліття; юнацтво – вік між отрочтвом і зрілістю, а молодь – це молоде, підростаюче покоління, юнацтво. Очевидно, що ці терміни не є тотожними. Повноліття – це вік, після досягнення якого людина набуває повної відповідальності за свої дії та вчинки згідно з Конституцією та законодавством України. Дітей, що не досягли повноліття, називають неповнолітніми. Згідно зі ст. 6 Сімейного кодексу України, правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років. Неповнолітньою вважається дитина віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

На підставі аналізу сімейного законодавства України можна стверджувати, що дитина – це узагальнюючий термін для малолітньої та неповнолітньої особи. Проте виникає питання: чи доречно пряме застосування у кримінальному праві поняття із галузі сімейного права, без належної адаптації до специфіки кримінально-правового регулювання. У кримінальному праві є власні засади, предмет правового регулювання, межі кримінальної відповідальності, встановлено загальний і так званий знижений вік кримінальної відповідальності. Це не можна ігнорувати. Адже юридичною базою протидії злочинності неповнолітніх є законодавство про кримінальну відповідальність.

Правова регламентація протидії злочинності неповнолітніх як один із елементів ювенальної антикримінальної політики – це насамперед кримінальне законодавство, зокрема розділ XV Загальної частини КК України «Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх». Крім того, до обставин, які пом'якшують покарання (ст. 66 КК України), віднесено саме «вчинення злочину неповнолітнім», а не дитиною. Тому в аспект

ті розгляду злочинів, вчинених неповнолітніми, недоцільно використовувати термін «дитина». Водночас у контексті ювенальної віктимології, а також у межах кримінально-правових досліджень проблеми неповнолітнього потерпілого, ми допускаємо використання терміна «дитина». Такий підхід дасть змогу відокремити неповнолітню особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, від неповнолітнього, який є потерпілим від злочинного посягання. Адже термін «дитина» не несе в собі негативного змісту, є соціально нейтральним, на відміну від неповнолітнього як суб'єкта кримінальної відповідальності.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Під ювенальною антикримінальною політикою запропоновано розуміти стратегію і тактику діяльності держави у сфері протидії кримінальним правопорушенням неповнолітніх, які визначають напрями, цілі і засоби впливу на злочинність неповнолітніх, правову регламентацію кримінальної відповідальності таких осіб та її реалізацію органами кримінальної юстиції, створення системи ювенальної юстиції та запобігання кримінальним правопорушенням серед неповнолітніх.

Усі складові ювенальної антикримінальної політики, а саме законодавство про кримінальну відповідальність неповнолітніх, практика його застосування, ювенальні юстиція та превенція, перебувають між собою у функціональній залежності й взаємодії. Механізм цієї взаємодії такий, що зміни в одному елементі з необхідністю зумовлюють відповідні зміни і в інших елементах такої політики. На сучасному етапі ювенальна антикримінальна політика України має своїми головними завданнями формування системи ювенальної юстиції, здатної гарантувати відновне, реабілітаційне, охоронне та виховне правосуддя, а також забезпечення ефективної ювенальної превенції, соціальної адаптації та ресоціалізації неповнолітнього правопорушника.

1. Артеменко І. В. Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики: дис. ... канд. наук з держ. управління. Дніпро. 2017. С. 15. 2. Борисов В. І., Фріс П. Л. Поняття кримінально-правової політики. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2013. № 1 (1). С. 15. 3. Костенко О. М. Основи соціально-натуралістичної юриспруденції та кримінології: монографія. Одеса: ВД «Гельветика», 2021. С. 133. 4. Ліхолетова Ю. А. Ювенальна юстиція як суб'єкт запобігання рецидивній злочинності молоді. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 5. С. 87. 5. Василевич В. В. Теоретико-прикладні засади кримінологічної політики України: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2021. С. 179–182. 6. Борисов В. І., Фріс П. Л. Поняття кримінально-правової політики. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2013. № 1 (1). С. 15. 7. Гальцова В. В. Проблеми кримінально-правової політики у сфері боротьби зі злочинами проти сім'ї, прав та законних інтересів неповнолітніх. *Політика в сфері боротьби зі злочинністю: мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 1–2 берез. 2013 р.)*. Івано-Франківськ, 2013. С. 98–101; Козич І. В. Функції кримінально-правової політики: дис. ... д-ра юрид. наук. Івано-Франківськ, 2020. С. 24. 8. Кваша Р. С. Протидія зло-

чинності серед неповнолітніх як пріоритетний напрям державної політики. *Правова держава*. Київ, 2019. Вип. 30. С. 504. **9.** Опацький Р. М. Ювенальна політика в Україні: адміністративно-правові засади формування та реалізації: монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 474–476. **10.** Костенко Олександр. У світлі соціального натуралізму (вибране): вибрані твори: монографія. Київ: Паливода А. В., 2020. С. 558. **11.** Фріс П. Л. Кримінально-правова політика України: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2005. С. 6. **12.** *Юридична енциклопедія*: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: Укр. енцикл., 2001. Т. 3: К–М. С. 397. **13.** Фріс П. Л. Кримінально-правова політика України: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2005. С. 32. **14.** Гончар Т. О. Ювенальна кримінальна політика як складова ювенальної політики держави. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 55. С. 609. **15.** Назимко Є. С. Запровадження у навчальний процес вищих навчальних закладів юридичного профілю навчальної дисципліни «ювенальна пенологія»: необхідність, очікувані результати. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2015. № 1. (52). С. 131; Романюк І. М. Кримінально-правова характеристика злочинів, що посягають на інтелектуальну власність в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2018. С. 80. **16.** Білоконь М. А. Запобігання злочинності неповнолітніх: досвід країн європейського союзу: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2013. С. 12–13. **17.** Сімейний кодекс України. URL: <https://cutt.ly/TEdBsSM> (дата звернення: 01.12.2021).

References

1. Artemenko I. V. Vzaimodiia orhaniv derzhavnoi vlady ta instytutiv hromadianskoho suspilstva u formuvanni u realizatsii molodizhnoi polityky: dys. ... kand. nauk z derzh. upravlinnia. Dnipro. 2017. S. 15. [ukr].
2. Borysov V. I., Fris P. L. Poniattia kryminalno-pravovoi polityky. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. 2013. № 1 (1). S. 15. [ukr].
3. Kostenko O. M. Osnovy sotsialno-naturalychnoi yurysprudentsii ta kryminolohii: monohrafiia. Odesa: VD «Helvetyka», 2021. S. 133. [ukr].
4. Likholyetova Yu. A. Yuvenalna yustyttsiia yak subiekt zapobihannia retsydyvnoi zlochynnosti molodi. *Biuletyn Ministerstva yustyttsii Ukrainy*. 2011. № 5. S. 87. [ukr].
5. Vasylevych V. V. Teoretyko-prikladni zasady kryminolohichnoi polityky Ukrainy: dys. ... d-ra yuryd. nauk. Kyiv, 2021. S. 179–182. [ukr].
6. Borysov V. I., Fris P. L. Poniattia kryminalno-pravovoi polityky. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. 2013. № 1 (1). S. 15. [ukr].
7. Haltsova V. V. Problemy kryminalno-pravovoi polityky u sferi borotby zi zlochynamy proty simi, prav ta zakonnykh interesiv nepovnlitnikh. *Polityka v sferi borotby zi zlochynnistiu mat-ly Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Ivano-Frankivsk, 1-2 berez. 2013 r.)*. Ivano-Frankivsk, 2013. S. 98–101 [ukr]; Kozych I. V. Funktsii kryminalno-pravovoi polityky: dys. ... d-ra yuryd. nauk. Ivano-Frankivsk, 2020. S. 24. [ukr].
8. Kvasha R. S. Protydiia zlochynnosti sered nepovnlitnikh yak priorytetnyi napriam derzhavnoi polityky. *Pravova derzhava*. Kyiv, 2019. Vyp. 30. S. 504. [ukr].
9. Opatskyi R. M. Yuvenalna polityka v Ukraini: administratyvno-pravovi zasady formuvannia ta realizatsii: monohraf. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2020. S. 474–476. [ukr].
10. Kostenko Oleksandr. U svitli sotsialnoho naturalizmu (vybrane): vybrani tvory: monohrafiia. Kyiv: Palyvoda A.V., 2020. S. 558. [ukr].
11. Fris P. L. Kryminalno-pravova polityka Ukrainy: dys. ... d-ra yuryd. nauk. Kyiv, 2005. S. 6. [ukr].
12. *Yurydychna entsyklopediia*: V 6 t. / Redkol.: Yu. S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. Kyiv: Ukr. entsykl., 2001. T. 3: K–M. S. 397. [ukr].
13. Fris P. L. Kryminalno-pravova polityka Ukrainy: dys. ... d-ra yuryd. nauk. Kyiv, 2005. S. 32. [ukr].
14. Honchar T. O. Yuvenalna kryminalna polityka yak skladova yuvenalnoi polityky derzhavy. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. 2010. Vyp. 55. S. 609. [ukr].
15. Nazymko Ye. S. Zaprovadzhenia

u navchalnyi protses vyshchykh navchalnykh zakladiv yurydychnoho profilu navchalnoi dystsypliny «juvenalna penolohiia»: neobkhidnist, ochikuvani rezultaty. *Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diialnosti*. 2015. № 1. (52). S. 131. [ukr]; Romaniuk I. M. Kryminalno-pravova kharakterystyka zlochyniv, shcho posiahaiut na intelektualnu vlasnist v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk. Lviv, 2018. S. 80. [ukr]. 16. Bilokon M. A. Zapobihannia zlochynnosti nepovnolitnikh: dosvid krain yevropeiskoho soiuzu: dys. ... kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 2013. S. 12–13. [ukr]. 17. Simeinyi kodeks Ukrainy. URL: <https://cutt.ly/TEdBsSM> (data zvernennia: 01.12.2021). [ukr].

Kyasha Roman. Juvenile anti-criminal policy: concepts and tasks

Introduction. Significant prevalence of juvenile delinquency, primarily violent and selfish, is due to many factors: the destruction of the school education system, including lack of patriotic upbringing of adolescents, uncontrolled demonstrations of violence in the media and the Internet, defects in family upbringing, neglect youth and other shortcomings of public policy in this area. The primary need of any state is to ensure the comprehensive development and self-realization of every child, so the support of young people should be one of the main priorities of social policy. Insufficient attention of the state to the problem of juvenile delinquency determines the deepening of delinquent manifestations in society, disregard for socio-cultural norms, increasing recidivism and violence.

The aim of the article. Development of the concept of juvenile anti-crime policy and establishment of its tasks at the present stage.

Results. Juvenile anti-crime policy is proposed to be understood as the strategy and tactics of the state in the field of combating juvenile delinquency, which determine the directions, goals and means of influencing juvenile delinquency, legal regulation of criminal liability of such persons and its implementation by criminal justice, juvenile justice system, juvenile delinquency.

Conclusions. All components of juvenile anti-crime policy, namely the legislation on criminal liability of minors, the practice of its application, juvenile justice and prevention, are in functional dependence and interaction. The mechanism of this interaction is such that changes in one element necessarily lead to corresponding changes in other elements of such a policy. At the present stage, Ukraine's juvenile anti-criminal policy has the main tasks of forming a juvenile justice system capable of guaranteeing restorative, rehabilitation, protective and educational justice, as well as ensuring effective juvenile prevention, social adaptation and resocialization of juvenile offenders.

Key words: juvenile delinquency, child, juvenile policy, anti-criminal policy, juvenile justice.